

ПАМ'ЯТКА ЩОДО ЗАХИСТУ ПРАВ ДІТЕЙ

ПРАВА ДИТИНИ

1. Дитиною визнається особа, що не досягла віку вісімнадцяти років.
2. Кожна дитина має право жити і виховуватися в родині, наскільки це можливо, право знати своїх батьків, право на їхню турботу, право на спільне з ними проживання.
3. Дитина має право на виховання своїми батьками, забезпечення її інтересів, всебічний розвиток, повагу до її людської гідності.
4. Дитина вправі виражати свої думки при вирішенні в родині будь-якого питання, що стосується її інтересів, а також бути заслуханим у ході будь-якого судового чи адміністративного розгляду. Врахування думки дитини, що досягла віку десяти років, обов'язкове, за винятком випадків, коли це суперечить її інтересам.
5. Дитина має право на ім'я, прізвище, по батькові. Право на набуття громадянства, а також, наскільки це можливо, право знати своїх батьків і право на їхню турботу.
6. Дитина має право на одержання захисту від своїх батьків і інших членів родини. Дитина має право власності на доходи, отримані нею, майно, отримане нею у чи дарунок чи в порядку спадкування, а також на будь-яке інше майно, придбане на кошти дитини.
7. У дитини є право на свободу думки, совісті і релігії.
8. Дитина має право на захист від незаконного втручання в здійснення її прав.
9. У дитини є право на рівень життя, необхідний для фізичного, розумового, духовного, морального і соціального розвитку. У дитини є право на освіту.
10. За дитиною визнається право на захист від економічної експлуатації і від виконання будь-якої роботи, що представляє небезпеку для її здоров'я.

11. Дитина має право на захист своїх прав і законних інтересів. Захист прав та законних інтересів дитини здійснюється батьками, а у випадках передбачених законом, органом опіки і піклування, прокурором, судом.

12. Дитина має право на захист від зловживань з боку батьків (осіб, їх що заміняють). При порушенні прав і законних інтересів дитини, у тому числі при невиконанні чи при неналежному виконанні батьками обов'язків по вихованню, освіті дитини або при зловживанні батьківськими правами, дитина вправі самостійно звертатися за їхнім захистом в орган опіки і піклування, а по досягненні віку чотирнадцяти років у суд.

13. Захист інтересів дитини державою. Держави учасники Конвенції по правах дитини поважають і забезпечують усі права, передбачені дійсною Конвенцією, за кожною дитиною, що знаходиться в межах їхньої юрисдикції, без якої-небудь дискримінації, незалежно від раси, кольору шкіри, статі, мови, релігії, політичних чи інших переконань, національного, етнічного чи соціального походження, майнового стану чи стану здоров'я, місця народження дитини, її батьків чи законних опікунів або яких-небудь інших обставин.

14. Посадові особи й інші громадяни, яким стане відомо про загрозу життю чи здоров'ю дитини, про порушення її прав і законних інтересів, зобов'язані повідомити про це в орган опіки і піклування за місцем фактичного перебування дитини. При одержанні таких відомостей орган опіки і піклування зобов'язаний вжити необхідних заходів щодо захисту прав та законних інтересів дитини.

ОСОБЛИВОСТІ ЗАХИСТУ ПРАВ ДИТИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

В умовах воєнного стану в Україні, за масової евакуації та переміщення дітей, сімей з дітьми з населених пунктів, де ведуться активні бойові дії, значно зростають загрози життю та здоров'ю дітей, а також ризики зазнати різних форм жорстокого поводження, вчинення адміністративних чи кримінальних правопорушень щодо дітей, порушення інших їх прав.

Батькам або особам, які їх заміняють, слід пам'ятати про свої обов'язки та права щодо виховання та розвитку дитини, визначені Сімейним кодексом України.

Так, батьки зобов'язані:

- виховувати дитину в дусі поваги до прав та свобод інших людей, любові до своєї сім'ї та родини, свого народу, своєї Батьківщини;
- піклуватися про здоров'я дитини, її фізичний, духовний та моральний розвиток;
- забезпечувати здобуття дитиною повної загальної середньої освіти, готувати її до самостійного життя;
- поважати дитину;

- при цьому передача дитини на виховання іншим особам не звільняє батьків від обов'язку батьківського піклування щодо неї;
- також забороняються будь-які види експлуатації батьками своєї дитини, фізичні покарання дитини, а також застосування батьками інших видів покарань, які принижують людську гідність дитини.

Батьки мають право:

- переважне право перед іншими особами на особисте виховання дитини;
- залучати до виховання дитини інших осіб, передавати її на виховання фізичним та юридичним особам;
- обирати форми та методи виховання, крім тих, які суперечать закону, моральним засадам суспільства.

Щоб уникнути ризиків порушення прав дитини під час війни батькам або особам, які їх замінюють, необхідно дотримуватися загальних правил поведінки, пов'язаних із безпекою дітей та забезпеченням їх прав і найкращих інтересів.

на Батьківщині:

- у разі порушення прав дитини чи з метою отримання допомоги належить звертатися тільки до офіційних органів, людей, які мають знаки розрізнення службових осіб державних органів влади: поліцейських, рятувальників, медиків, працівників соціальної сфери, миротворчих місій тощо;
- за жодних обставин не віддавайте свої документи та документи дитини незнайомим людям – тільки представникам органів державної влади;
- максимально уважно ставтесь до пропозицій незнайомих людей, не довіряйте тим, хто говорить, що є безпечне місце для дитини, але дорослим там знаходитися не можна;
- дитина завжди повинна буди у супроводі дорослих;
- на випадок, якщо дитина загубиться, покладіть до надійної кишені куртки чи іншого одягу дитини аркуш паперу на якому зазначено ваші прізвища, ім'я та по батькові, номери ваших мобільних телефонів, а також найближчих рідних;

За кордоном:

- при перетині державного кордону з дітьми потрібно звернутися до Інформаційного центру допомоги українцям. Його телефон та координати зазначені в усіх пунктах перетину державного кордону;
- зберігати номери телефонів консульства України в країні тимчасового перебування та служб соціальної допомоги дітям;
- встановити представників країн, які виконують повноваження щодо надання допомоги переміщеним українцям з дітьми, яким у визначений проміжок часу повідомляти про своє місцезнаходження та стан справ;
- за необхідності звернутися до волонтерів чи центрів допомоги українцям щодо отримання безкоштовної сім-карти та налаштувати зв'язок;

- **НІКОМУ НЕ ВІДДАВАТИ СВОЇ ДОКУМЕНТИ І ДОКУМЕНТИ ДІТЕЙ. В ЖОДНОМУ РАЗІ!!!;**
- за всіх підозрілих спроб чинення тиску щодо дитини з боку дорослих звертатися до поліції, волонтерів, у крайньому випадку – до оточуючих, які викликають довіру;
- не погоджуватися на пропозиції незнайомих людей, особливо тих, які пропонують забрати від вас дитину у безпечне місце;
- будь-яку підозрілу інформацію надавати місцевим правоохоронцям;
- бути максимально уважними, щоб вчасно виявити причини, передумови та ризики потрапляння до рук негідників, які торгують людьми.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Слід також пам'ятати про відповідальність, яка настає за невиконання батьками або особами, які їх замінюють, обов'язків щодо виховання дітей (**стаття 184** Кодексу України про адміністративні правопорушення) та за злісне невиконання обов'язків по догляду за дитиною або за особою, щодо якої встановлена опіка чи піклування (**стаття 166** Кримінального кодексу України).

Механізм взаємодії органів державної влади, органів місцевого самоврядування щодо виявлення дітей, які постраждали від жорстокого поводження, розгляду повідомлень про таких дітей, забезпечення їхньої безпеки та надання необхідної допомоги визначено Порядком забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі дітей, які постраждали від жорстокого поводження, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 1 червня 2020 року № 585.

В умовах воєнного стану вкрай важливим є налагодження оперативної взаємодії між суб'єктами, уповноваженими виявляти дітей, життю чи здоров'ю яких загрожує небезпека. Зокрема це:

- органи Національної поліції;
- територіальні органи ДСНС та підпорядковані їм підрозділи;
- фахівці із соціальної роботи / надавачі соціальних послуг; заклади охорони здоров'я;
- заклади соціального захисту населення; спеціалізовані служби підтримки осіб, постраждалих від домашнього насильства (передусім це – мобільні бригади соціально-психологічної допомоги, спеціальні «гарячі лінії» та «телефони довіри»);
- неурядові та благодійні організації тощо.